

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16CoP/73/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6617202547
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 04. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Štefan Baláž
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2018:6617202547.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Štefana Baláža a sudcov JUDr. Ivica Hanuskovej a JUDr. Alexandra Mojša, v právnej veci I. G., nar. XX. 5. XXXX, trvale bytom H. XXX, zastúpenej procesným opatrovníkom I. G., nar. X. XX. XXXX, trvale bytom H. XXX, na návrh navrhovateľa I. G., nar. XX. X. XXXX, trvale bytom H. XXX, zastúpeného splnomocnenou advokátkou JUDr. Elenou Matulovou, advokátska kancelária Poltár, Železničná 7, za účasti Okresnej prokuratúry Lučenec, so sídlom Lučenec, F. Lehára 12, o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, o odvolaní navrhovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Lučenec č. k. 4Ps/2/2017-67 zo dňa 28. 9. 2017 takto

r o z h o d o l :

I. Uznesenie okresného súdu vo výroku, ktorým navrhovateľ a zaviazal nahradíť Slovenskej republike trovy konania v sume 556,14 €, p o t v r d z u j e .

II. Vo zvyšku zostáva uznesenie okresného súdu nedotknuté.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd napadnutým uznesením konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony I. G., nar. XX.XX.XXXX zastavil (prvý výrok), vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok druhý) a navrhovateľ a zaviazal nahradíť Slovenskej republike trovy konania (pozostávajúce z nákladov znaleckého dokazovania) v sume 556,14 € do 3 dní od doručenia tohto uznesenia na účet okresného súdu (tretí výrok).

2. V odôvodnení uznesenia uviedol, že navrhovateľ sa podaným návrhom domáhal obmedzenia spôsobilosť na právne úkony svojej matky na tom skutkovom základe, že matke bola diagnostikovaná paranoja a bola aj niekoľkokrát hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení v Rimavskej Sobote, V posledných 2 - 3 rokoch sa jej zjavne zdravotný stav zhoršil, odmieta liečbu, Zdravotný záznam drží u seba, s nikým nekomunikuje. Odmieta akúkoľvek pomoc. Správa sa iracionálne voči synovi a okoliu. Matka má vlastnú izbu (spálňu), ktorú si zamyká. Vo svojom "kráľovstve" si uschováva potraviny a aj alkohol. Všetko preto, lebo nikomu nedôveruje. Po požití alkoholu sa jej duševná choroba prejavuje veľkou nekontrolovateľnou agresiou, niekedy sa dostáva až do stavu nepríčetnosti. V dôsledku svojho nekontrolovaného nebezpečného správania ohrozuje seba ako aj spolubývajúcich. V nadväznosti na podaný návrh súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria I. U. I., ktorý v znaleckom posudku č. 63/2017 konštatoval, že u posudzovanej je diagnostikovaná recidivujúca depresívna porucha ťažkého stupňa, je však liečbou ovplyvniteľná a nejedná sa o duševnú poruchu, pre ktorú by nebola schopná sa správne rozhodovať v životných situáciách. Nie je odkázaná na pomoc a opateru inej osoby, je spôsobilá nakladať s hnutelným a nehnuteľným majetkom, je schopná disponovať finančnými prostriedkami. Po doručení znaleckého posudku všetkým účastníkom konania, navrhovateľ vzal podaný návrh späť s odôvodnením, že bol presvedčený o nespôsobilosti svojej matky, avšak znalecké dokazovanie túto skutočnosť nepreukázalo. Súd s prihliadnutím na späťvzatie návrhu a v nadväznosti na prejavenú vôľu navrhovateľa nekonať o podanom návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, postupoval v súlade s § 29 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového

poriadku (ďalej aj „CMP“) a konanie zastavil, keď vzhľadom na závery znaleckého posudku neexistuje dôvod na obmedzenie v spôsobilosti na právne úkony, a teda ani na pokračovanie v konaní ex offo. O trovách konania účastníkov okresný súd rozhodol s poukazom na § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Následne okresný súd s poukazom na ust. § 251 ods. 2 CMP uložil navrhovateľovi povinnosť nahradiť štátu trovy konania, ktoré mu vznikli vykonaním znaleckého dokazovania, v sume 556,14 €. Konštatoval, že navrhovateľ podal zjavne bezdôvodný návrh, keď nejde o prípad, že až z vykonaného dokazovania sa mohol presvedčiť o bezdôvodnosti svojho návrhu. Navrhovateľ totiž v konaní nijakým spôsobom nepreukázal, že sa vyšetovaná správa pred podaním návrhu tak, ako to opísal vo svojom návrhu na začatie konania a takéto správanie sa vyšetovanej nevyplývalo ani zo žiadneho iného dôkazu, z ktorého by bolo možné dôvodne usudzovať, že bolo potrebné podať návrh na začatie konania o obmedzenie spôsobilosti vyšetovanej. Navrhovateľ súdu nepredložil ani lekársku správu vypracovanú I.. C. Y., príp. I.. J. T., na ktoré sa v návrhu odvolával. Rovnako nepreukázal, že by vyšetovanú o vyšetrenie či už duševného alebo celkového zdravotného stavu odborným lekárom požiadal a že by vyšetovaná takúto žiadosť odmietla. Navrhovateľ celý návrh postavil len na svojich osobných dojmach a pocitoch, pričom si musel byť vedomý zjavnej bezdôvodnosti podaného návrhu. Tento záver okresný súd odvodil aj z tvrdenia manžela posudzovanej uvedeného v znaleckom posudku, ktorý s návrhom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony svojej ženy nesúhlasil. Vyjadril sa, že posudzovaná nepije alkohol, nezabúda, s financiami dobre hospodári. Nevidel teda žiadny dôvod na začatie konania. Podanie predmetného návrhu odôvodnil zlými vzťahmi v rodine. Záverom okresný súd poznamenal, že oslobodenie navrhovateľa od platenia súdnych poplatkov ho neoslobodzuje od povinnosti nahradiť ujmu (trovy dôkazu), ktorá v konaní vznikla štátu.

3. Proti výroku o trovách konania štátu (výrok tretí) podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľ. Uviedol, že v predmetnom konaní je od súdnych poplatkov oslobodený podľa ods. 3 § 4 zákona č. 71/1992 Zb., keď mu bol rozhodnutím Centra právnej pomoci, kancelária Rimavská Sobota, sp. zn. KaRS-15087/2016 zo dňa 6. 12. 2016 priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci a zároveň v jeho prípade nešlo o zjavne bezdôvodný návrh. Navrhovateľ totiž bol presvedčený o nespôsobilosti svojej matky pretože v čase podania návrhu matka užívala lieky len sporadicky, často požíva alkoholické nápoje a potom je agresívna, teda tvrdenia jej manžela sa na pravde nezakladajú. I znalec v závere znaleckého posudku uvádza, že XXG. trpí duševnou poruchou, ktorá má recidivujúci charakter a je liečbou ovplyvniteľná. No určil, že nejde o duševnú chorobu, pre ktorú by nebola schopná sa správne rozhodovať v životných situáciách. Z uvedeného je zrejmé, že navrhovateľ nie z vlastnej viny spôsobil tento stav. Jeho matka skutočne trpí duševnou poruchou, ktorá je liečbou ovplyvniteľná. Jeho matka sa však nelieči. Na základe uvedeného navrhol napadnutý výrok uznesenia okresného súdu zmeniť tak, že náklady znaleckého dokazovania bude znášať štát.

4. Vyjadrenie k odvolaniu podané nebolo.

5. V dôsledku odvolania krajský súd, ako súd odvolací, odvolanie prejednal a napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmal v medziach daných ust. § 65 a 66 CMP a bez nariadenia pojednávania v súlade s § 385 ods. 1 (á contrario) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) uznesenie okresného súdu vo výroku o trovách konania štátu podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP potvrdil. V odvolaní nenapadnutej časti (zamietajúci výrok a výrok v znení, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania) zostalo uznesenie okresného súdu nedotknuté.

6. Ako už bolo uvedené vyššie, podaným návrhom na navrhovateľ domáhal, aby súd obmedzil jeho matku v spôsobilosti na právne úkony s odôvodnením, že matke bola diagnostikovaná paranoja, jej stav sa v posledných 2-3 rokoch zjavne zhoršil, odmieta liečbu, požíva alkohol a niekedy sa v dôsledku alkoholu dostáva do stavu nepríčetnosti. Okresný súd na preskúmanie duševného stavu matky nariadil znalecké dokazovanie, s ktorým boli spojené výdavky v sume 556,14 € hrazené Slovenskou republikou. Po doručení znaleckého posudku, z ktorého síce vyplývala existencia duševnej poruchy u matky, ale aj záver, že táto porucha je liečbou ovplyvniteľná a nemá vplyv na rozhodovacie schopnosti matky, vzal navrhovateľ podaný návrh späť, na čo okresný súd (z dôvodu, že nebol dôvod k tomu, aby v konaní pokračoval ex offo) konanie zastavil a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. Následne navrhovateľovi s poukazom na § 251 ods. 2 CMP uložil nahradiť Slovenskej republike trovy konania (pozostávajúce z nákladov znaleckého dokazovania) v sume 556,14 € s odôvodnením, že podaný návrh bol zjavne bezdôvodný. Navrhovateľ totiž dôvodnosť podaného návrhu nepreukázal žiadnymi dôkazmi

(ani tými, na ktoré sa v návrhu odvolával), postavil ho len na svojich osobných dojmach a dôvody na obmedzenie jeho matky v spôsobilosti na právne úkony nevyplývalo ani zo žiadneho z vykonaných dôkazov. Navrhovateľ v podanom odvolaní s uložením povinnosti nahradiť štátu ujmu (trovy konania) nesúhlasil s odôvodnením, že je od súdnych poplatkov oslobodený a že bezdôvodnosť svojho návrhu nemohol predpokladať, keď sám súdny znalec konštatoval duševnú poruchu u jeho matky, ktorá však nedosahuje intenzitu na obmedzenie jej spôsobilosti na právne úkony, čo však navrhovateľ predpokladať nemohol.

7. K odvolaniu navrhovateľa sa žiada v prvom rade uviesť, že tento svoju argumentáciu o tom, že mu bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci, z ktorého dôvodu je nie len od súdnych poplatkov oslobodený (podľa § 4 ods. 3 zákona č. 71/1992 Zb.), ale nemá ani povinnosť nahradiť vzniknutú ujmu štátu v zmysle § 215 ods. 2 CMP, odvodzuje zrejme od ust. § 148 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“) platného a účinného do 30. 6. 2016, v zmysle ktorého platilo, že štát mal podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil; ak však boli u niektorého účastníka predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, náhrada trov sa proti tomuto účastníkovi znížila o rozsah, ktorý mu súd priznal. V tejto súvislosti je však potrebné uviesť, že právna úprava ust. ods. 2 § 251 CMP, v zmysle ktorej ten, kto podá zjavne bezdôvodný návrh na začatie konania o spôsobilosti na právne úkony, je povinný nahradiť ujmu, ktorá vznikla osobe, o ktorej spôsobilosti sa konalo, jej zástupcovi alebo štátu, nie v právnom poriadku Slovenskej republiky novokoncipovanou, ale jej (takmer doslovne) zodpovedalo ust. § 191 ods. 2 O. s. p. (v znení: „ten kto podá zjavne bezdôvodný návrh na pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, je povinný nahradiť ujmy, ktoré vyšetrovanému, jeho zástupcovi alebo štátu vznikli“). Citované ustanovenie pritom predstavovalo osobitnú úpravu vylučujúcu použitie všeobecnej úpravy o trovách konania (Stanovisko Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. Cpj 160/1976). Aj podľa právnej úpravy platnej a účinnej do 30. 6. 2016 teda platilo, že ust. ods. 2 § 191 O. s. p. vylučovalo aplikáciu § 148 ods. 1 O. s. p., a teda pri zvažovaní možnosti zaviazania navrhovateľa v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony na náhradu ujmy vzniknutej vyšetrovanému, jeho zástupcovi alebo štátu bola bez významu majetková, sociálna a rodinná situácia navrhovateľa, či jeho oslobodenie od súdnych poplatkov ex lege. Inak tomu nie je ani podľa platnej právnej úpravy (účinnnej od 1. 7. 2016), keď predpokladom na uloženie povinnosti navrhovateľovi nahradiť ujmu o. i. aj štátu v zmysle ods. 2 § 215 CMP je výlučne okolnosť, že navrhovateľ podá zjavne bezdôvodný návrh na začatie konania o spôsobilosti na právne úkony, a to bez ohľadu na skutočnosť, či tento navrhovateľ bol alebo nebol od súdnych poplatkov oslobodený. Nemožno totiž opomenúť, že citované ustanovenie nedopadá len na situácie, ak ujma v dôsledku bezdôvodne podaného návrhu vznikla štátu a v tomto prípade sa jedná len o majetkovú ujmu spočívajúcu vo vynaložených trovách, ale v prvom rade dopadá na situácie, ak je ujma spôsobená osobe, o ktorej spôsobilosti sa konalo, prípadne jej zástupcovi. V prípade ujmy spôsobenej osobe, o ktorej spôsobilosti sa konalo, pritom často nejde len o ujmu, ktorá spočíva v znížení majetku tejto osoby (t. j. o ujmu majetkovú pozostávajúcu najmä z vynaložených trov konania tejto osoby), ale často aj o ujmu nemajetkovú. Práve z tohto dôvodu je v citovanom zákonnom ustanovení účelovo použitý pojem „ujma“, ktorý je pojmom širším ako pojem „škoda“, či „trovy konania“. Náhrada vzniknutej ujmy podľa tohto ustanovenia je potom nezávislá od majetkových, sociálnych, rodinných, či iných pomerov navrhovateľa a zároveň aj o toho, či tomuto bolo priznané (alebo z iných dôvodov mu prináleží) oslobodenie od súdnych poplatkov.

8. Ďalej preto odvolací súd zamerl svoju pozornosť na skúmanie otázky zjavnej bezdôvodnosti podaného návrhu. Zo znaleckého posudku č. 63/2017 znalca I.. D. zistil, že posudzovaná bola opakovane v rozmedzí rokov 1995 - 2011 hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení Rimavská Sobota (konkrétne v rokoch 1995, 1998, 2003, 2006, 2008, 2009, 2010 a 2011) a v tomto období bola konštatovaná aj gradácia jej duševnej poruchy (od stredne ťažkej po ťažkú). Od roku 2011 je však je duševný stav riešený len ambulantne, keď napr. z psychiatrického kontrolného vyšetrenia menovanej u MUDr. V. zo dňa 24. 4. 2017 síce vyplýva, že menovaná lieky užíva len sporadicky, avšak ostatné tvrdenia jej syna z návrhu nie sú potvrdené. I.. V. totiž uviedla, že p. G. „je pekne upravená, komunikuje ochotne, afektivita stabilizovaná, bez major depresie, nepsychotická - bez bludných obsahov v myslení, bez porúch vnímania, sebestačná, stará sa o seba. Od roku 2011 psychický stav stabilizovaný, a to aj bez psychofarmák.“ Z vyšetrenia znalca, ktorého zvery sú obsiahnuté v predloženom znaleckom posudku ďalej vyplýva, že menovaná „kontakt nadväzuje ochotne, na otázky odpovedá bez latencie, adekvátne, situáciu chápe. Vedomie lucídne, orientácia vo všetkých smeroch správna. Afektivita priliehavá. Myslenie koherentné s primeraným prísunom asociácií, formálne i obsahovo správne.

Vnímanie bez charakteristických abnormít. Konanie bez hypobúlie, hypoaktivity, bez známkov závislosti na alkohole a iných psychoaktívnych látkach. V súčasnej dobe pri vyšetrení nie sú manifestné známky depresívnej poruchy. Trpí duševnou poruchou, ktoré má recidivujúci charakter, je liečbou ovplyvniteľná, ale nejedná sa o duševnú chorobu pre ktorú by nebola schopná sa správne rozhodovať v životných situáciách. Nie je odkázaná na pomoc a opateru inej osoby, je spôsobilá nakladať s hnutelným a nehnuteľným majetkom, je schopná disponovať finančnými prostriedkami.“

9. Z vyššie uvedeného dospel odvolací súd k názoru, že navrhovateľ mal vedomosť o tom, že jeho matka dlhodobo trpí duševnou poruchou (na ktorú sa od r. 1995 lieči a ktorej existencia bola potvrdená aj znaleckým posudkom), zároveň si však v čase podania návrhu musel byť vedomý skutočnosti, že jej duševný stav je v poslednom období stabilizovaný (posledná hospitalizácia matky bola v roku 2011 a odvtedy sa lieči len ambulantne), o čom svedčí aj ostatná správa z psychiatrického vyšetrenia matky zo dňa 22. 8. 2017, kde I.. V. konštatovala dlhodobú stabilizáciu psychického stavu menovanej aj po dlhobnejšom vynechaní antidepresív a psychofarmák. Ďalej je krajský súd názoru, že vzhľadom k skutočnosti, že navrhovateľ žije s matkou v rovnakom rodinnom dome, musel si byť vedomý toho, že menovaná nie je odkázaná na pomoc a opateru inej osoby, je spôsobilá nakladať s hnutelným a nehnuteľným majetkom a je schopná disponovať finančnými prostriedkami, čo vyplýva nie len zo záverov znaleckého posudku, zo spomínaných lekárskejších správ a z vyjadrenia jej manžela (na č. I. 45 spisu), ale správnosti tohto záveru nasvedčuje aj konštatovanie zákonného sudcu z pojednávania, že „posudzovaná sa vyjadruje vecne, plne kompetentne, bez akýchkoľvek príznakov duševnej poruchy, je upravená ako osobne, tak aj v oblečení, jej vystupovanie je veľmi slušné, bez akýchkoľvek známkov psychických porúch“ a vyjadrenie prokurátorky Okresnej prokuratúry Lučenec, ktorá uviedla, že „posudzovaná je schopná normálne samostatne konať, je to normálna, primerane upravená žena“. Za tohto stavu, keď je potrebné zároveň prisvedčiť záveru okresného súdu, že navrhovateľ síce dôvody na obmedzenie svojej matky v spôsobilosti na právne úkony formuloval, tieto však nijako v podanom návrhu nepreukázal (a to ani listinnými dôkazmi, na ktoré sám v návrhu poukázal), okresný súd správne uzavrel, že v prejednávanej prípadе podal navrhovateľ zjavne bezdôvodný návrh na obmedzenie svojej matky v spôsobilosti na právne úkony. Napokon sa žiada dodať, že nie je vylúčené, že motívom podania návrhu bola snaha navrhovateľa pripraviť svoju matku o majetok, ako to ona sama formulovala na pojednávaní dňa 28. 9. 2017 (a jej manžel znalcovi), keď z úradnej činnosti krajského súdu (napr. konanie vedené pod sp. zn. 16Co/35/2018) sú známe problémy v medziľudských vzťahoch a vo vzájomnom spolužití medzi navrhovateľom a jeho manželkou na jednej strane a matkou navrhovateľa s jej otcom a druhým synom na strane druhej.

10. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý výrok uznesenia okresného súdu o trovách konania štátu s poukazom na § 387 ods. 1 CSP potvrdil. V odvolaní nenapadnutej časti (zamietajúci výrok a výrok v znení, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania) zostalo uznesenie okresného súdu nedotknuté.

11. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3: 0.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3: 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon v § 420 - 423 CSP pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP (§ 425 CSP) a prokurátor, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Povinnosť podľa ods. 1 § 429 CSP neplatí za podmienok ustanovených v ods. 2 § 429 CSP.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).